

Т. Ф. Куценко,

к. е. н., доцент, доцент кафедри макроекономіки та державного управління,  
Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана

## ПУБЛІЧНІ ФІНАНСИ В УКРАЇНІ: ЗМІСТ ТА СТРУКТУРА З УРАХУВАННЯМ СУЧАСНИХ ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ

T. Kutsenko,

PhD (Economics associate professor, associate professor of the department of Macroeconomics and State Management,  
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

### PUBLIC FINANCE IN UKRAINE: CONTENT AND STRUCTURE CONSIDERING CURRENT TENDENCIES OF DEVELOPMENT

*У статті представлено теоретичний аспект дослідження проблеми публічних фінансів в Україні, а саме виявлено їх зміст та описано їх структуру з урахуванням нового бачення "new public finance", пов'язаного зі стиранням кордонів між національною економікою та зовнішнім світом, яке призводить, з одного боку, до поглиблення взаємодії приватного бізнесу та публічного сектору країни, а з іншого — до зростання конкуренції між ними, що виходить за межі національних кордонів у відповідності до глобальних викликів сучасності.*

*The article presents theoretical aspect of the study on the problem of public finance in Ukraine, namely, reveals its content and describes the structure taking into account new vision of "new public finance", connected with erasure of the boundaries between national economy and outside world, which leads, on the one hand, to deepening of the interaction between private business and public sector in the country, and on the other — to increase of competition between them, that transcends national borders in accordance with current global challenges.*

*Ключові слова: публічні фінанси, загальнонаціональний та субнаціональний рівні публічної влади, центральні (урядові) фінанси та фінанси місцевого самоврядування (локальні), публічний сектор, "традиційні", "оновлені" та "нові" публічні фінанси.*

*Key words: public finance, national and subnational levels of public authority, central (government) finances and finance of local government (local), public sector, "traditional", "updated" and "new" public finance.*

#### ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

У сучасній західній фінансовій науці відповідно до структурних елементів, які охоплюються у якості предмету вивчення, сформувалися чотири основні напрями фінансових досліджень, які розвиваються дещо відокремлено один від одного: публічні фінанси (public finance); фінанси приватного сектору (finance, business finance); фінансові ринки (market finance); міжнародні (світові) фінанси (international (global) finance) [1, с. 15]. Вочевидь саме публічні фінанси як об'єкт дослідження для сучасної української науки та фінансової практики за умов започаткування ряду економічних реформ є досить актуальними як в теоретичній, так і в практичній площині. Першочерговою увагою, на наш погляд, заслуговує аспект дослідження змісту та структури публічних фінансів з урахуванням сучасних тенденцій розвитку.

#### АНАЛІЗ

#### ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Термін "публічні фінанси" увійшов до української фінансової науки не так давно та був використаний зокрема при розгляді фінансових систем зарубіжних країн такими вченими, як Т.О. Кізима, Н.Я. Кравчук, В.П. Горин, а також при розгляді економіки державного сектору О.В. Длугопольським та ін. Теоретичні основи державних (публічних) фінансів були запропоновані І.В. Розпутенком в його навчальному посібнику "Публічні фінанси" (2008).

Загалом у науковій та навчальній літературі публічні фінанси ототожнюються з державними. Структура державних фінансів розглядається традиційно з огляду на практику у сфері державних фінансів з урахуванням українського законодавства. Однак, на наш погляд, вартує дещо переглянути як підхід, який прийнято ви-

ПУБЛІЧНИЙ СЕКТОР	
Сектор державного управління: - центральний уряд; - регіональні органи управління; - органи місцевого управління; - фонди соціального забезпечення <sup>1</sup>	Сектор публічних корпорацій (організацій): - фінансові публічні корпорації (організації); ✓ грошово-кредитні публічні корпорації (організації), включаючи центральний банк; ✓ інші, що не є грошово-кредитними; - нефінансові публічні корпорації (організації)

Рис. 1. Структура публічного сектору за методологією МВФ

<sup>1</sup> Фонди соціального забезпечення можуть бути або в складі підсекторів: центрального уряду, регіональних органів управління та органів місцевого управління, або об'єднані в окремий підсектор [7].

користувати при дослідженні фінансів публічної (державної) влади на всіх її рівнях, зокрема звернувшись до західної фінансової науки та практики, так і уточнити застосування термінів та здійснити огляд структури публічних фінансів, що формується останнім часом з урахуванням нинішніх економічних реформ, що започатковані в Україні.

### ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою статті є розглянути теоретичний аспект дослідження проблеми публічних фінансів в Україні, а саме виявити їх зміст та описати їх структуру з урахуванням сучасних тенденцій розвитку та нового бачення "new public finance", представленого в західній фінансовій науці та практиці.

### ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Щодо змісту публічних фінансів варто наголосити, що українська практика та ряд науковців ототожнюють публічні фінанси з державними фінансами в широкому сенсі, включаючи до останніх місцеві фінанси, що було адекватним до українських реалій протягом багатьох років (див. зокрема: [1, с. 15]). Однак є вчені, які почали використовувати термін "публічні фінанси" та визначають їх як такі, що охоплюють доходи і видатки центрального та місцевого уряду, а також структурні взаємозв'язки між ними, визначення яких відбувається у середовищі представницької влади [2, с. 178].

Варто також згадати, що характерною рисою державного устрою більшості країн світу, незалежно від його форми (унітарної чи федеративної), є наявність принаймні двох рівнів публічної влади: 1) загальнонаціонального, представленого центральними органами державної влади, в обов'язки яких входить виконання політичних, міжнародних, соціальних та економічних функцій у межах усієї держави; 2) субнаціонального, якому відповідають незалежні (самоврядні) органи влади та (або) децентровані органи державного управління, що діють на території суб'єктів федерації, регіональних й місцевих адміністративних утворень [3, с. 191]. Існування такої структури органів публічної влади спричиняє формування складної системи публічних фінансів національної економіки, в тому числі й міжрівневих фінансових взаємовідносин.

Західна фінансова наука, що представлена в підручниках з публічних фінансів, в структурі публічних фінансів вирізняє декілька складників в залежності від того, про економіку якої країни йде мова. Якщо розглядаються США, то визначають: 1) федеральні урядові фінанси (federal government finance), 2) регіональні (на рівні штатів) (state government finance) та 3) локальні урядові фінанси (local government finance) (див. зокрема: [4] та [5]). Якщо ж розглядаються європейські країни, то найчастіше публічні фінанси розглядають на рівні: 1) загальнонаціональному, тобто на рівні центральних органів влади — центральні фінанси (central finance) та 2) субнаціональному, тобто на рівні органів місцевого самоврядування — фінанси місцевої влади (local finance). Фінанси місцевого самоврядування (локальні) — це фінанси територіальних громад і їх об'

'єднань, а в широкому сенсі місцеві фінанси — це також фінанси регіонів (областей, воєводств, земель, країв тощо). Фактично в усіх країнах місцеві фінанси — це сума фінансів усіх суб'єктів місцевого самоврядування.

На наш погляд, в контексті українських реформ децентралізації влади та бюджетної децентралізації саме виокремлення двох складників у структурі публічних фінансів відповідає сучасній українській практиці: 1) центральні (урядові) фінанси та 2) муніципальні фінанси (місцеві або інакше фінанси місцевого самоврядування).

У такому контексті варто згадати також структуру публічного сектора економіки, саме публічні фінанси якого виступають інструментом задоволення суспільних (соціальних) потреб населення країни. Згідно з методологією, прийнятою у МВФ, публічний сектор (public sector) включає сектор державного управління (general government sector) та сектор публічних корпорацій (public corporations sector). У свою чергу, сектор державного управління охоплює центральні органи державного управління, регіональні та місцеві органи державного управління (central, state and local government), а публічні корпорації поділяються на фінансові публічні корпорації (financial public corporations) та нефінансові публічні корпорації (nonfinancial public corporations) [6] (рис. 1).

Варто наголосити, що якщо розглядати публічний сектор економіки в Україні, використовуючи класифікацією інституційних секторів економіки (KICE) [7], можна з'ясувати, що його структура загалом відповідає методологічним засадам МВФ. Однак публічний сектор (public sector) перекладено з англійської як державний, а публічні корпорації (public corporations) — аналогічно, як державні, що, на наш погляд, є не досить коректним і вимагає адекватності сучасним реаліям світової практики.

До сектору загального державного управління в Україні входять: 1) центральні органи державного управління, 2) регіональні та місцеві органи державного управління та 3) фонди соціального страхування.

До державних фінансових корпорацій належать НБУ, банки з державною часткою (понад 75%) (за новими критеріями 2016 року [8]) та інші організації (див. за KICE: державні корпорації, що приймають депозити, державні фонди грошового ринку, державні інвестиційні фонди негрошового ринку, інші державні фінансові посередники, крім страхових корпорацій та пенсійних фондів, державні допоміжні фінансові корпорації, державні кептивні фінансові корпорації, державні страхові корпорації, державні пенсійні фонди).

Державні нефінансові корпорації представлені державними корпораціями в різних галузях економіки, основним видом діяльності яких є виробництво ринкових товарів чи надання нефінансових послуг, зокрема й підприємства з державними корпоративними правами, які загалом забезпечують у публічному секторі понад 90 % обсягу реалізованої продукції [9].

Слід врахувати також те, що однією із складових сучасного корпоратизму в розвинутих країнах є муніципальний корпоратизм, суб'єктами якого є автономні

об'єднання громадян (територіальні колективи, общини, комуни тощо) за місцем їх компактного проживання з віковими традиціями здійснення місцевого самоврядування, здатні забезпечити власне життєзабезпечення та відстоювати інтереси перед державою та світовим співтовариством. Ті з них, що пройшли свій історичний шлях від простого об'єднання громадян за місцем проживання до інституціалізації їх як корпоративного об'єднання, в адміністративній науці та практиці місцевого управління називаються "муніципалітаріями" або "муніципальними корпораціями". Тобто "муніципалітарії" — міські поселення, що мають статус "муніципальної корпорації", який надає їхнім жителям право самим управляти своїми справами [10]. На шлях формування подібних автономних об'єднань громадян, в українському варіанті — громад, що в майбутньому мають вирости в "муніципальні корпорації", нещодавно стала Україна, започаткувавши реформу децентралізації влади, й логічно — бюджетної децентралізації.

Варто також зважати на те, що сучасна західна наука і практика пропонують для сприйняття новий підхід щодо розгляду та аналізу публічних фінансів загалом, більш адекватний сучасним реаліям розвитку світової економіки та фінансових відносин на всіх її рівнях.

Новий підхід представлений зокрема в Короткому огляді "The new public finance", де подано еволюцію публічних фінансів від "традиційних" з використанням відомих бюджетно-податкових інструментів, через "оновлені" на основі різних форм державно-приватного партнерства до "нових" з урахуванням нових реалій розвитку (рис. 2.1, 2.2 та 2.3 у авторському поданні) [11].

Зміст нового підходу полягає в тому, що сучасні реалії відкривають науці нове бачення на публічні фінанси, пов'язане зі стиранням кордонів між національною економікою та зовнішнім світом, яке призводить, з одного боку, до поглиблення взаємодії приватного бізнесу та публічного сектору країни, а з іншого — до зростання конкуренції між ними, що виходить за межі національних кордонів у відповідності до глобальних викликів сучасності.

Отже, це означає, що зміни в публічних фінансах будь-якої країни відбуваються з урахуванням розмивання кордонів в рамках фінансових відносин різних рівнів: національних (national), приватних (private), публічних (public) та міжнародних (international) [11].

Це стосується й України, тому не варто відмежовуватися та ігнорувати, а навпаки, слід враховувати при дослідженні різних аспектів публічних фінансів, які нині в стадії значної трансформації у зв'язку із проведенням Урядом України ряду реформ з метою подолання кризових процесів в економіці країни.

Отже, впевнено можна акцентувати увагу, насамперед, на двох "традиційних" складових публічних фінансів України, що відображують центральні (урядові) фінанси та муніципальні (місцеві) фінанси, що представлені, насамперед: в рамках бюджетної системи України публічними фондами коштів: Державного бюджету (загальний та спеціальний фонди бюджету) та цільових централізованих бюджетних фондів; у рамках податкової системи України, що є інструментарною складовою, в якості податкових фінансів на загальнодержавному рівні та податкових фінансів на рівні місцевих органів влади (місцеве оподаткування), а також публічними фінансами нефінансових корпорацій, інших підприємств і організацій державної та комунальної форм власності (рис. 3).

Дослідження "нових" публічних фінансів у рамках сучасної західної науки задають нові орієнтири українській фінансовій науці та практиці щодо врахування в структурі публічних фінансів України таких складових, що пов'язані з сучасними тенденціями розвитку,

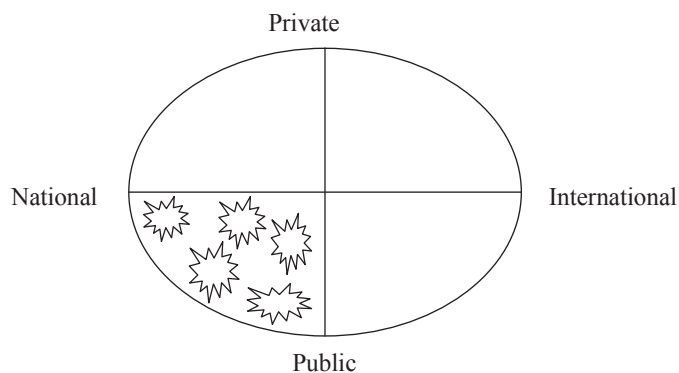


Рис. 2.1. "Традиційні" публічні фінанси на яких слід зробити акценти.

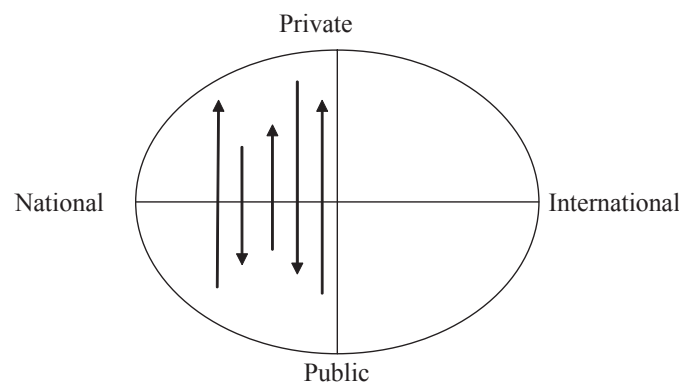


Рис. 2.2. "Оновлені" публічні фінанси на основі державно-приватного партнерства

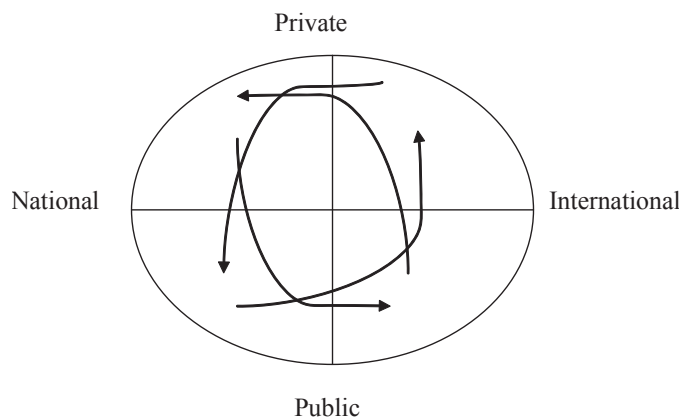


Рис. 2.3. "Нові" публічні фінанси

По-перше: варто виокремити складову публічних фінансів, що пов'язана з фінансами приватного сектору та представлена відносинами державних органів влади та органів місцевого самоврядування з приватним бізнесом, що в економічній літературі визначається як державно-приватне партнерство.

По-друге: варто акцентувати увагу на складовій публічних фінансів, що пов'язана з діяльністю фінансових корпорацій (організацій) державних та місцевих органів самоврядування на внутрішніх фінансових ринках вирізняючи: 1) публічні фінанси, що відображують діяльність державних фінансових корпорацій (організацій) на внутрішніх фінансових ринках, в тому числі державні внутрішні запозичення (державний кредит) та, у зв'язку з цим, державний внутрішній борг; 2) публічні фінанси, що відображують діяльність фінансових корпорацій (організацій), створених місцевими органами влади на внутрішніх фінансових ринках, в тому числі муніципальні внутрішні запозичення (кредити місцевих органів

ЦЕНТРАЛЬНІ (УРЯДОВІ) ФІНАНСИ	МУНІЦИПАЛЬНІ (МІСЦЕВІ) ФІНАНСИ
<b>1. Публічні фінанси в рамках бюджетної системи</b>	
Публічні фонди коштів: - Державного бюджету; - цільових централізованих бюджетних фондів	Публічні фонди коштів місцевого самоврядування: - бюджетів місцевого самоврядування; - цільових централізованих місцевих бюджетних фондів
<b>1а. Публічні фінанси в рамках податкової системи</b>	
Податкові фінанси на загальнодержавному рівні	Податкові фінанси місцевого самоврядування
<b>2. Публічні фінанси нефінансових корпорацій, інших підприємств і організацій державної та комунальної форм власності</b>	
Публічні кошти підприємств державної форми власності: - фонди коштів державних нефінансових корпорацій; - фонди коштів інших нефінансових державних підприємств, установ та організацій	Публічні кошти підприємств і організацій комунальної форми власності: - фонди коштів нефінансових комунальних (муниципальних) підприємств, установ та організацій
<b>3. Публічні фінанси в рамках державно-приватного партнерства</b>	
формується між державними органами та приватним бізнесом	формується між органами місцевого самоврядування та приватним бізнесом
<b>4. Публічні фінанси, що відображують діяльність фінансових корпорацій державних та місцевих органів влади на внутрішніх фінансових ринках</b>	
у тому числі державні внутрішні запозичення та державний внутрішній борг: - спеціальні фонди грошових коштів і резерви Національного банку України; - спеціальні фонди грошових коштів і резерви банків та інших грошово-кредитних організацій, які засновані на праві державної власності чи мають державну частку	у тому числі муніципальні внутрішні запозичення та місцевий внутрішній борг: - фонди грошових коштів комунальних банків, якщо їх статутний капітал утворюється за рахунок коштів місцевого самоврядування; - фонди грошових коштів інших фінансових організацій, створених органами місцевого самоврядування
<b>4а. Публічні фінанси спеціальних (цільових) позабюджетних фондів</b>	
Публічні кошти державних цільових позабюджетних фондів: - Пенсійний фонд України; - інші позабюджетні фонди	Публічні кошти цільових позабюджетних фондів місцевого самоврядування
<b>5. Публічні фінанси, що відображують діяльність фінансових корпорацій (організацій) державних та місцевих органів влади на міжнародних ринках</b>	
у тому числі, державні зовнішні запозичення та державний зовнішній борг	у тому числі, муніципальні зовнішні запозичення та муніципальний борг іноземним структурам

Рис. 3. Складові публічних фінансів України (оглядово)

влади) та, у зв'язку з цим, місцевий (муниципальний) внутрішній борг.

По-третє: в рамках структури публічних фінансів України слід вирізнити ще одну складову, що пов'язана з діяльністю фінансових корпорацій (організацій) державних та місцевих органів влади на міжнародних ринках, виокремивши при цьому: 1) публічні фінанси, що відображують діяльність фінансових корпорацій (організацій) державних органів влади на міжнародних ринках, в тому числі, державні зовнішні запозичення та державний зовнішній борг; 2) публічні фінанси, що відображують діяльність фінансових корпорацій (організацій) місцевих органів влади на міжнародних ринках, у тому числі, муніципальні зовнішні запозичення та муніципальний борг іноземним структурам (рис. 3).

Варто звернути особливу увагу на специфічне місце в структурі публічних фінансів України (рис. 3) ще однієї складової, що представлена публічними коштами спеціальних (цільових) позабюджетних фондів, як державних: Пенсійного фонду України та інших фондів соціального забезпечення, так і фондів місцевого самоврядування. Пенсійний фонд за КІСЕ відноситься до категорії державних фінансових корпорацій (організацій),

а публічні фонди коштів соціального забезпечення можуть бути окремим підсектором публічного сектору, як нині в Україні за КІСЕ, або вбудовані в "традиційні" складові, як це показано вище, за методологією МВФ і, на наш погляд, це було б більш адекватним, враховуючи процеси реорганізації фондів соціального страхування у зв'язку з реформою, що відбувається нині та, насамперед, стосується утворення єдиного Фонду соціального страхування України. Спектром діяльності цього новоутвореного державного цільового фонду вже визначено здійснення управління: 1) загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням від нещасного випадку, 2) у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та 3) медичним страхуванням. Стосовно ж позабюджетних цільових фондів місцевого самоврядування, то вони нині потребують свого відновлення та розвитку в Україні з огляду на реформи, що запроваджуються, і логічно мають бути вбудовані також в структуру публічних фінансів.

### ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Насамкінець варто зазначити, що аналіз рівня розвитку та ступеню розбалансування складових публічних

фінансів України у порівнянні з відповідними складовими зарубіжних країн у контексті запропонованого вище підходу відповідно до Короткого огляду "The new public finance" вимагає окремого ґрунтовного дослідження, є справді на часі, особливо з урахуванням тих кризових процесів, що переживає нині Україна.

Загалом можна констатувати, що "традиційні" складові в структурі публічних фінансів, нині мають цілий спектр негативних проявів у своєму розвитку, які пов'язані з майже 25-річною фінансовою практикою зі значною тінізацією, корупційними схемами та ін., зокрема, як на рівні бюджетного процесу при формуванні та виконанні Державного бюджету, так і на рівні місцевих бюджетів, тому відносно них задекларовані і почали реалізуватися ряд необхідних реформ. Деякі інші складові публічних фінансів ще до кінця не усвідомлені як вагомі їх елементи, тому що знаходяться на початку свого становлення, зокрема публічні фінанси, що розкривають відносини суб'єктів державно-приватного партнерства, формування фінансової складової муніципальних утворень, зокрема громад, надання їм необхідної фінансової автономії у зв'язку з реформою бюджетної децентралізації, також зі становленням ринку місцевих запозичень (як внутрішніх, так і зовнішніх), процесами міжмуніципального співробітництва і т.д.

## ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗРОБОК

Окремі складові публічних фінансів ще чекають свого часу, зокрема шляхом створення та розвитку муніципальних корпорацій, так званих "муніципалітаріїв" — корпоративних об'єднань громадян за прикладом країн Західної Європи, Північної Америки та ін. [10], а також шляхом формування місцевого фінансового інституту позабюджетних фондів та цільових фондів у рамках бюджетів місцевого самоврядування (резервних, страхових, гарантійних та інших спеціалізованих) на прикладі Чехії, Словаччини, Польщі та інших країн [12, с. 82], що відкриє можливості щодо формування власних фінансових ресурсів та для залучення альтернативних джерел доходів.

### Література:

1. Фінанси зарубіжних країн: навчальний посібник / [Кізіма Т.О., Кравчук Н.Я., Горин В.П. та ін.]; за ред. О.П. Кириленко. — Тернопіль: Економічна думка, 2013. — 287 с. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: [http://www.google.com.ua/url?url=http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/29138/1/Finance\\_foreign\\_countries.pdf](http://www.google.com.ua/url?url=http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/29138/1/Finance_foreign_countries.pdf)
2. Длугопольський О.В. Теорія економіки державного сектора: навчальний посібник. — Тернопіль: Економічна думка, 2007. — 488 с.
3. Куценко Т.Ф. Бюджетно-податкова політика: навч. посіб. — К.: КНЕУ, 2006. — 508 с.
4. David N. Hyman. Public Finance: A Contemporary Application of Theory to Policy. 10 Edition. 2011 South-Western, Cengage Learning [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.google.com.ua/url?url=http://www.uv.mx/personal/clelанда/files/2014/09/Hyman-David-2011-Public-Finance.pdf>
5. Jonathan Gruber. Public Finance and Public Policy. Massachusetts Institute of Technology. United States of America. 2011. Worth Publishers [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.gbv.de/dms/zbw/615217605.pdf>
6. Руководство по статистике государственных финансов 2001 года. Международный валютный фонд, 2001. — 230 с.
7. Класифікація інституційних секторів економіки (KISE). Державна служба статистики України. 2014 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: [http://ukrstat.org/uk/konsult\\_centр/kc.htm](http://ukrstat.org/uk/konsult_centр/kc.htm)
8. Банки у 2016 році розподілятимуться на групи за новими критеріями [Електронний ресурс]. — Режим

доступу: [http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art\\_id=25852020](http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=25852020)

9. Іваницька О.М., Кошук Т.В., Цицик. Регулювання діяльності державних нефінансових корпорацій в Україні // Наукові праці НДФІ. — 2014. — № 2 (67). — С. 5.

10. Голюкова Т.В. Розвиток муніципального корпоративізму в Україні / Інститут економічного прогнозування НАН України. 2002 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: [http://www.google.com.ua/url?url=http://eip.org.ua/docs/EP\\_02\\_3\\_70\\_uk.pdf](http://www.google.com.ua/url?url=http://eip.org.ua/docs/EP_02_3_70_uk.pdf)

11. Overview. The new public finance. Responding to global challenges. Edited by Inge Kaul, Pedro Conceicao. Published for The United Nations Development Programme. New York. Oxford. Oxford University Press. 2006 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: [http://www.google.com.ua/url?url=http://web.undp.org/thenewpublicfinance/overview/english\\_new.pdf](http://www.google.com.ua/url?url=http://web.undp.org/thenewpublicfinance/overview/english_new.pdf)

12. Бориславська О., Заверуха І., Захарченко Е. та ін. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / Бориславська О., Заверуха І., Захарченко Е., та ін.; Швейцарсько-український проект "Підтримка децентралізації в Україні — DESPRO. — К.: ТОВ "Софія", 2012. — 128 с.

### References:

1. Kizyma, T. O. Kravchuk, N. Ya. and Horyn, V. P. (2013), *Finansy zarubizhnykh krain* [Finance of foreign countries], *Ekonomichna dumka, Ternopil', Ukraine*.
2. Dluhopol's'kyj, O.V. (2007), *Teoriia ekonomiky derzhavnoho sektora* [Theory of public sector economy], *Ekonomichna dumka, Ternopil', Ukraine*.
3. Kutsenko, T.F. (2006), *Biudzhetno-podatкова polityka* [Budget and tax policy], *KNEU, Kyiv, Ukraine*.
4. Hyman, D. N. (2011), *Public Finance: A Contemporary Application of Theory to Policy*, 10 ed., South-Western, available at: <http://www.uv.mx/personal/clelанда/files/2014/09/Hyman-David-2011-Public-Finance.pdf> (Accessed 20 May 2016).
5. Gruber, J. (2011), *Public Finance and Public Policy*, Massachusetts Institute of Technology, United States of America, Worth Publishers, available at: <http://www.gbv.de/dms/zbw/615217605.pdf> (Accessed 20 May 2016).
6. International Monetary Fund (2001), *Rukovodstvo po statystyke hosudarstvennykh fynansov* [Manual on Government Finance Statistics], International Monetary Fund, Washington, United States.
7. State Statistics Service of Ukraine (2014), "Classification of institutional sectors (CISE)", available at: [http://ukrstat.org/uk/konsult\\_centр/kc.htm](http://ukrstat.org/uk/konsult_centр/kc.htm) (Accessed 20 May 2016).
8. National bank of Ukraine (2016), "Banks in 2016 distributed into groups according to the new criteria", available at: [http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art\\_id=25852020](http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=25852020) (Accessed 20 May 2016).
9. Ivanyts'ka, O. M. Koschuk, T. Tsytsyk and V. (2014), "Regulation of public non-financial corporations in Ukraine", *Naukovi pratsi NDFI*, vol. 2(67), pp.5.
10. Holikova, T.V. (2002), "The development of municipal corporatism in Ukraine", available at: [http://www.google.com.ua/url?url=http://eip.org.ua/docs/EP\\_02\\_3\\_70\\_uk.pdf](http://www.google.com.ua/url?url=http://eip.org.ua/docs/EP_02_3_70_uk.pdf) (Accessed 20 May 2016).
11. Kaul, I. and Conceicao, P. (2006), *Overview. The new public finance. Responding to global challenges*, The United Nations Development Programme, available at: [http://web.undp.org/thenewpublicfinance/overview/english\\_new.pdf](http://web.undp.org/thenewpublicfinance/overview/english_new.pdf) (Accessed 20 May 2016).
12. Boryslavs'ka, O. Zaverukha, I. and Zakharchenko, E. (2012), *Detsentralizatsiia publichnoi vlyady: dosvid ievropejs'kykh krain ta perspektyvy Ukrainy* [The decentralization of public authority: European experience and prospects of Ukraine], *Sofii, Kyiv, Ukraine*.

Стаття надійшла до редакції 13.06.2016 р.